

โรคหินปูนเกาะกระดูกหู (Otosclerosis)

รศ.นพ.ปารยะ อาศนะเสน

ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา

Faculty of Medicine Siriraj Hospital

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

โดยปกติการได้ยินของมนุษย์เรา เกิดจากเสียงผ่านใบหู, ช่องหูชั้นนอก, เยื่อแก้วหู, กระดูกค้อน กระดูกทั่ง, กระดูกโกลน แล้วไปยังหูชั้นใน ซึ่งต่อกับประสาทหู และไปยังสมอง

โรคหินปูนเกาะกระดูกหู เกิดจากหินปูนที่เจริญผิดปกติในหูชั้นกลาง เกาะระหว่างฐานของกระดูกโกลน(stapes) กับช่องรูปไข่ (oval window) ซึ่งเป็นช่องทางติดต่อระหว่างหูชั้นกลาง และหูชั้นใน ทำให้เสียงไม่สามารถผ่านจากหูชั้นกลาง เข้าไปในหูชั้นในได้ตามปกติ ทำให้หูอื้อหรือหูตึง นอกจากนั้นอาจเกิดหินปูนเจริญผิดปกติในหูชั้นใน หรือหินปูนที่ผิดปกติในหูชั้นกลางปล่อยเอนไซม์บางชนิดเข้าไปในหูชั้นใน ทำให้มีเสียงดังในหู หรือเวียนศีรษะ บ้านหมุนได้ (cochlear otosclerosis)

อุบัติการณ์ของโรคนี้ในประเทศไทย และสาเหตุของการเกิดหินปูนเจริญผิดปกติในหูชั้นกลาง และหูชั้นใน ยังไม่ทราบแน่ชัด จากการศึกษาพบว่ามีความโน้มที่โรคนี้จะถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ ผู้ป่วยที่เป็นโรคนี้ มักมีประวัติคนในครอบครัวโดยเฉพาะพ่อ,แม่เป็นโรคนี้ด้วย ถ้าพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งเป็นโรคนี้ โอกาสที่ลูกเป็นโรคนี้คือร้อยละ ๒๕ แต่ถ้าพ่อและแม่เป็นโรคนี้ โอกาสที่ลูกเป็นโรคนี้จะสูงถึงร้อยละ ๕๐ โรคนี้พบในผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ๒ เท่า และมักพบในอายุ ๓๐-๔๐ ปี มักพบในชนชาติผิวขาวมากกว่าชาวเอเชียและผิวดำ นอกจากนั้นพบว่าโรคนี้อาจมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนระหว่างตั้งครรภ์ (เพราะพบว่าในระหว่างตั้งครรภ์ อาการหูอื้ออาจมากขึ้นได้) หรือการติดเชื้อไวรัสบางชนิด เช่น ไวรัสที่ทำให้เกิดโรคหัด

อาการของโรคนี้ที่พบได้บ่อยที่สุด คือ อาการหูอื้อ ซึ่งมักจะมีอาการหูอื้อมากขึ้นเรื่อย ๆ แบบค่อยเป็นค่อยไป ผู้ป่วยบางรายอาจให้ประวัติว่าไม่สามารถได้ยินเสียงกระซิบ ผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการวิงเวียนศีรษะ หรือมีเสียงดังในหูได้ ซึ่งเสียงดังในหูนี้อาจจะดังขึ้นเรื่อยๆ เมื่อหูอื้อมากขึ้นเรื่อยๆ ส่วนใหญ่ผู้ป่วยมักจะเป็นข้างเดียวก่อน และต่อมามักจะเป็นกับหูอีกข้าง การสูญเสียการได้ยินมักเป็นแบบการนำเสียงเสีย (conductive hearing loss) บางรายอาจมีการสูญเสียการได้ยินแบบประสาทเสียงเสีย โดยมักเสียที่ความถี่ต่ำก่อน ในเวลาต่อมามักจะเสียที่ความถี่สูง

การวินิจฉัยโรคนี้ แพทย์จะซักประวัติอาการทางหู และระยะเวลาที่เป็น และทำการตรวจหู เพื่อวินิจฉัยแยกโรคต่างๆที่เป็นสาเหตุให้เกิดอาการทางหูที่คล้ายกันได้ และส่งตรวจการได้ยิน(audiogram) ซึ่งเป็นกราฟที่บอกความสามารถในการได้ยินเสียงที่ระดับความถี่ต่างๆ และตรวจการทำงานของหูชั้นกลาง

การรักษา อาการหูอื้อที่เกิดจากโรคนี้ประกอบด้วยวิธีที่ไม่ผ่าตัดและวิธีผ่าตัด ในรายที่หูอื้อไม่มาก และเป็น๒ ข้าง หรือหูอื้อมากแต่เป็นข้างเดียวอีกข้างยังปกติ อาจยังไม่ต้องรักษาก็ได้ เมื่อมีปัญหาหูอื้อมากจนมีปัญหากับการสื่อสาร และรบกวนคุณภาพชีวิตประจำวันจึงให้การรักษา

๑.วิธีที่ไม่ผ่าตัด คือการใช้เครื่องช่วยฟัง (hearing aid) เหมาะในผู้ป่วยที่มีการสูญเสียการได้ยินไม่มาก เครื่องช่วยฟังจะช่วยขยายเสียงที่ได้รับ ทำให้ผู้ป่วยได้ยินดีขึ้นได้ ซึ่งแพทย์ และ/หรือ ผู้เชี่ยวชาญด้านโสตวิทยา จะแนะนำเครื่องช่วยฟังชนิดต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้ป่วยเป็นรายๆ ไป

๒.วิธีผ่าตัด แพทย์จะทำการเอากระดูกหูส่วนที่เป็นโรคออก (มักจะเป็นกระดูกโกลน) และใส่วัสดุเทียมเข้าไป เพื่อทำหน้าที่ในการส่งผ่านเสียงแทนกระดูกที่มีหินปูนยึดติด ทำให้การนำเสียงกลับมาเป็นปกติ ทำให้การสูญเสียการได้ยินดีขึ้น นอกจากนั้นประมาณร้อยละ ๕๐ ของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัด เสียงดังในหูจะหายไป การผ่าตัดมักจะทำเพียงข้างใดข้างหนึ่งก่อน โดยแพทย์มักจะทำการผ่าตัดในหูข้างที่เสียมากกว่าก่อน